

Analiza stanja i mogućnosti razvoja sportsko-rekreacijske ponude Međimurja

Jambrešić, Iris

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:605021>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Iris Jambrešić

Analiza stanja i mogućnosti razvoja sportsko-rekreacijske ponude Međimurja

Prvostupnički rad

Mentor: prof. dr. sc. Vuk Tvrтко Opačić

Ocjena: _____

Potpis: _____

Zagreb, 23. 9. 2021.

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Prvostupnički rad

Analiza stanja i mogućnosti razvoja sportsko-rekreacijske ponude Međimurja

Iris Jambrešić

Izvadak: Međimurje je područje s bogatom sportskom tradicijom. Međimurska je županija proglašena Europskom regijom sporta za 2022. godinu te je cilj ovog rada ukazati na trenutno stanje i ponudu sportsko-rekreacijskih sadržaja kako za domaće stanovništvo, tako i za turiste te ukazati na mogućnosti daljnjeg unaprjeđenja ponude i jačanja Međimurja kao sportske regije pogodne za različite sportske aktivnosti zbog dobrih prirodnih i društvenih temelja. Najzastupljeniji sport je nogomet, a poseban je naglasak u radu stavljen na biciklizam i trčanje. Terme Sveti Martin ističu se kao žarišna točka turizma cijele županije, a uz njih se kao sportsko-rekreacijske zone izdvajaju i grad Čakovec te prostor uz Dubravsko jezero. Glavni nedostatak u sportsko-rekreacijskoj ponudi jest nepostojanje adekvatne i kvalitetne infrastrukture za bavljenje određenim sportovima, a adaptacija iste je predviđena kroz razvojne strategije u budućnosti. Na taj će se način Međimurje u potpunosti moći etablirati kao „oaza zdravog života u pokretu“, kako je predviđeno u sklopu brendiranja Međimurja.

30 stranica, 14 grafičkih priloga, 3 tablice, 33 bibliografske reference; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: Međimurje, sportsko-rekreacijska ponuda, sportski turizam, sportovi na otvorenom, Terme Sveti Martin

Voditelj: prof. dr. sc. Vuk Tvrтко Opačić

Tema prihvaćena: 11. 2. 2021.

Datum obrane: 23. 9. 2021.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Undergraduate Thesis

Analysis of the current situation and development possibilities of sports and recreational supply in Međimurje

Iris Jambrešić

Abstract: Međimurje is an area with a long sports tradition. Međimurje County has been declared the European Sports Region for 2022 and the aim of this paper is to indicate the current situation and offer of sports and recreational supply for both locals and tourists in Međimurje and to point out the possibility of sports supply improvement in order to develop Međimurje as a sports region suitable for various sports activities due to good natural and social factors. The most common sport is football and special emphasis is placed on cycling and running. Terme Sveti Martin stands out as a point of tourism in the entire county. Other sports and recreational zones are Čakovec and space along Lake Dubrava. The main shortcoming in the sports and recreational supply is the lack of adequate and quality infrastructures for engaging in certain sports, and the adaptation is planned through development strategies in the future. In this way, Međimurje will be able to fully establish itself as an „oasis of healthy living on the move“, as envisaged within the branding of Međimurje.

30 pages, 33 figures, 3 tables, 33 references; original in Croatian

Keywords: Međimurje, sports and recreational supply, sports tourism, outdoor sports, Terme Sveti Martin

Supervisor: Vuk Tvrtko Opačić, PhD, Full Professor

Undergraduate Thesis title accepted: 11/02/2021

Undergraduate Thesis defense: 23/09/2021

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Sport i rekreacija na otvorenom.....	1
1.2. Pogodnosti Međimurja za razvoj sporta i rekreacije.....	2
1.3. Cilj, metodologija i hipoteze rada.....	4
2. PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA.....	5
2.1. Sportsko-rekreacijska ponuda Hrvatske.....	5
2.2. Sportsko-rekreacijska ponuda odabranih područja ili mjesta u Hrvatskoj.....	6
3. REZULTATI.....	6
3.1. Turistička obilježja Međimurja.....	6
3.2. Sportsko-rekreacijska ponuda Međimurja.....	9
3.3. Ponuda sporta i rekreacije na otvorenom.....	15
3.3.1. Biciklizam.....	15
3.3.2. Trčanje.....	17
3.3.3. Pješaćenje/planinarenje.....	18
3.4. Prikaz rezultata ankete i stavova ispitanika.....	19
4. RASPRAVA.....	26
5. ZAKLJUČAK.....	28
LITERATURA.....	29
IZVORI.....	30
PRILOZI.....	IV

1. UVOD

1.1. Sport i rekreacija na otvorenom

Slobodno se vrijeme definira kao dio čovjekova vremena koji mu ostaje na raspolaganju nakon ispunjavanja svih radnih obaveza, odnosno kao vrijeme u kojem čovjek može raditi ono što želi (Farkaš, 2014 prema Polić, 2003). U podrobnijoj analizi slobodnog vremena ističu se dokoličarski i nedokoličarski motivi u provođenju slobodnog vremena. Dokolica pri tome označava slobodno vrijeme koje je na neki način osmišljeno i koje se može koristiti za učenje, usavršavanje i razvijanje u skladu s čovjekovim sklonostima i vještinama. Dokolica zapravo određuje i utječe na stvaranje čovjekova identiteta te na stvaranje određenog stila života (Artić, 2009; Farkaš, 2014). Nedokoličarski motivi se, s druge strane, odnose na besposlicu koja predstavlja neosmišljeno slobodno vrijeme ili vrijeme dosade (Farkaš, 2014). Tehnološki napredak i modernizacija uzrokovali su promjene u strukturi života i rada jer je došlo do povećanja sveukupnog životnog standarda pa se počinju javljati i nove mogućnosti, kao i dokoličarske želje, za provođenjem slobodnog vremena (Artić, 2009). Uz to, razvoj tehnologije je utjecao te će utjecati i u budućnosti na smanjenje potreba za fizičkim radom čovjeka koji je bio od velikog značaja u prošlosti.

Zbog smanjene fizičke aktivnosti u tijeku rada, javlja se potreba fizičkom aktivnošću u vrijeme dokolice pa se sve više ljudi odlučuje na razne sportsko-rekreacijske aktivnosti u svoje slobodno vrijeme (Maček i dr., 2016). Na porast udjela sportsko-rekreacijskih aktivnosti u vrijeme dokolice utjecalo je i povećanje svijesti o dobrobitima fizičke aktivnosti na čovjekovo psihičko i fizičko zdravlje. Kod definiranja sporta i rekreacije nailazi se na razne definicije, pri čemu se u različitim izvorima, uz komponentu fizičke aktivnosti, navodi i komponenta zabave te očuvanja zdravlja (Omrčen i dr., 2007). Omrčen i dr., 2007 prema Anić, 2004 (1457) definiraju sport kao: „tjelesna aktivnost radi natjecanja, higijene ili zabave”, „skup sportskih disciplina koje se temelje na određenim pravilima, a kojima se bave amateri ili profesionalci” i kao „igra ili borilačka vještina koja se izvodi prema zadanim pravilima”. Rekreaciju, Omrčen i dr., 2007 prema Anić, 2004 (1325), definiraju kao „odmor vezan uz tjelesnu aktivnost”, a Omrčen i dr., 2007 prema Relac i Bartoluci, 1987 (35) kao „cjelokupnu čovjekovu aktivnost izvan profesionalnih obaveza, izabranu po želji, koja pridonosi razvoju stvaralaštva, očuvanju tjelesnog i duševnog zdravlja, održavanju vitalnosti, odmoru, osvježenju i rasonodi”. Povezujući definicije sporta i rekreacije dolazi se do koncepta sportske rekreacije koji označava „dio rekreacije koji obuhvaća različite oblike i sadržaje sportskih aktivnosti u cilju rekreacije čovjeka” (Omrčen i dr., 2007 prema Vukonić i Čavlek, 2001 (362)).

Sportsko-rekreacijske aktivnosti mogu se odvijati u zatvorenim prostorima i na otvorenom. Aktivnosti na otvorenom ili *outdoor* aktivnosti provode se na otvorenom prostoru koji može biti vanjsko igralište ili bilo koji uređeni ili neuređeni prostor u gradu ili u prirodi (Trkulja Petković i dr., 2012). Dobrobiti sportsko-rekreacijskih aktivnosti na otvorenom su brojne – boravak u vodi i uz vodu te u planinama stvara osjećaj mira i ugone te smanjuje stres, a kontrolirano izlaganje Suncu utječe na povećanje čvrstoće kostiju jer se pritom izlučuje vitamin D. Također je važno istaknuti i povoljan utjecaj gorsko-planinske i mediteranske klime zbog bolje kvalitete zraka u tim područjima za razliku od gusto naseljenih urbanih područja gdje dominira smog (Trkulja Petković i dr., 2012). Iako *outdoor* aktivnosti predstavljaju relativno jeftin i svima dostupan oblik sportske rekreacije, određena infrastruktura i adekvatni objekti svakako su potrebni za kvalitetno i neometeno odvijanje tih aktivnosti (Festini, 2009). Povećana potražnja za aktivnostima na otvorenom utjecala je i na promjene u prostornoj strukturi gradova pa u gradovima nastaju ili jačaju već postojeće rekreacijske zone, smještene najčešće na rubovima grada, koje služe kao mjesto okupljanja sportaša i rekreativaca nakon radnog vremena. Stoga se mijenja i funkcija gradskih parkova koja je u prošlosti bila isključivo estetska, a danas sve više rekreacijska i turistička (Opačić i dr., 2019). Upravo je sport jedan od sve češćih motiva dolaska turista u određeno područje (kao gledatelji ili kao sudionici sportskih natjecanja i manifestacija) pa dolazi do jačanja sportskog turizma, a sportsko-rekreacijske zone na otvorenom, osim lokalnog stanovništva, koriste i turisti i izletnici. Preduvjeti za još jači razvoj sportskog turizma već postoje, a tomu doprinosi i to da se sportski turizam uklapa u koncept održivog razvoja kojem se danas i u turizmu sve više teži (Čorak, 2020).

1.2. Pogodnosti Međimurja za razvoj sporta i rekreacije

Međimurje, odnosno Međimurska županija najsjevernija je hrvatska županija smještena između rijeke Mure na sjeveru i Drave na jugu. No, postoji razlika u prostiranju Međimurja i Međimurske županije od 5 km² koja se odnosi na nenaseljeni prostor sjeverno od ušća Mure u Dravu kod Legrada koji administrativno pripada Koprivničko-križevačkoj županiji, a povijesno gledajući regiji Međimurje (Magdalenčić, 1994 prema Laci, 1993). S površinom od 729 km², Međimurska je županija jedna od najmanjih hrvatskih županija, nakon Grada Zagreba te čini tek 1,3 % cjelokupne površine Hrvatske (Međimurska županija, 2020). Prema podacima iz Popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2011. (DZS, 2011), u Međimurskoj je županiji živjelo 113 804 stanovnika, što daje gustoću naseljenosti od 156 stanovnika po kilometru kvadratnom te ju to svrstava među najgušće naseljena područja u Hrvatskoj. Prema

administrativnoj podjeli, Međimurje je podijeljeno na 3 grada – Čakovec koji je i županijsko središte, Prelog i Mursko Središće te na 22 općine. Geografski položaj Međimurja s podjelom na jedinice lokalne samouprave prikazan je na Slici 1.

Sl. 1. Geografski položaj Međimurja

Izvor: izrada autora u ArcGIS-u na kartografskoj podlozi OpenStreetMap, 2021

Promatrajući reljef, Međimurje je smješteno na dodiru dviju velikih reljefnih cjelina – istočnih Alpa sa zapadu i Panonske nizine na istoku te je stoga ono podijeljeno na dva dijela: Gornje Međimurje koje je brežuljkasti kraj te u kojem prevladavaju vinogradi i voćnjaci (naziva se i Međimurske gorice, prosječne nadmorske visine 300 metara) te na Donje Međimurje koje je aluvijalna ravan između Mure i Drave s brojnim oranicama (Biškup, 2013). U prošlosti je cijelo Međimurje bilo prekriveno šumama, no pojačanim naseljavanjem nizinskog dijela iskrčene su brojne šume pa je danas brežuljkasti dio Međimurja još u većoj mjeri ostao prekriven šumama, a cjelokupna pokrivenost šumama iznosi oko 20 % (Hrvatska enciklopedija, 2021).

Međimurje je kraj bogat vodnim resursima od kojih se ističu rijeke Mure i Drave koje su utjecale na oblikovanje samog prostora, ali i na ljudsku djelatnost. Prostor Mure i Drave se,

osim vodnog bogatstva, ističe i ljepotom pejzaža te atraktivnim biljnim i životinjskim svijetom i očuvanošću prirode pa je širi prostor uz Muru 2001. godine proglašen značajnim krajobrazom, a 2011. je proglašen i Regionalni park Mura – Drava koji je prvi regionalni park u Hrvatskoj (Međimurska priroda, 2021). S obzirom da je regionalni park niža kategorija zaštite prirode, gospodarski razvoj je još uvijek važniji od zaštite prirode pa je omogućen velik broj različitih aktivnosti. Djelomična transformacija tih područja u rekreacijske zone je moguća, što utječe i na povećanu potražnju za sportsko-rekreacijskim sadržajima i aktivnostima koji se ondje mogu realizirati (Opačić i dr., 2014). Na rijeci Dravi izgrađene su i tri hidroelektrane: HE Varaždin, HE Čakovec i HE Dubrava (Režek, 2003). Osim proizvodnje električne energije, hidroelektrane služe i kao obrana okolnog područja od poplava te za navodnjavanje, ali i kao područja za odmor, sportske aktivnosti te za razvoj turizma. Akumulacijsko jezero HE Dubrava, Dubravsko jezero, najveće je umjetno jezero u Hrvatskoj i jedno od važnijih sportsko-rekreacijskih zona u Međimurju (Režek, 2003).

Klima Međimurja je umjereno topla vlažna s toplim ljetom (Cfb) pri čemu je srednja siječanjaska temperatura $-2\text{ }^{\circ}\text{C}$, a srednja lipanjska $21\text{ }^{\circ}\text{C}$ te pripada Panonsko-peripanonskoj klimatskoj regiji. Godišnja količina padalina kreće se od 750 mm do 900 mm (Hrvatska enciklopedija, 2021). Ugodna klima u Međimurju omogućava sportsko-rekreacijske aktivnosti tijekom cijele godine, a krajobrazne različitosti omogućavaju bavljenje raznim sportsko-rekreacijskim aktivnostima.

1.3. Cilj, metodologija i hipoteze rada

Cilj ovog rada je utvrditi stupanj razvoja sportsko-rekreacijske ponude Međimurja, odrediti glavne sportsko-rekreacijske zone te ukazati na prirodne i društvene čimbenike koji pogoduju razvoju sporta i rekreacije kao i na potrebe za poboljšanjem i proširenjem sportsko-rekreacijske ponude lokalno stanovništvo i za turiste koji posjećuju Međimurje te prikazati Međimurje kao sportski regiju s naglaskom na sportove na otvorenom kao što su trčanje i biciklizam.

Metodologija rada sastoji se od analize postojeće sportsko-rekreacijske ponude za lokalno stanovništvo i posjetitelje, analize interaktivne karte *Global Heatmap* u aplikaciji za praćenje sportskih aktivnosti *Strava*, analize postojećeg stanja infrastrukture za bavljenje određenim sportsko-rekreacijskim aktivnostima (trčanje, biciklizam i pješaćenje) te od ankete o stavovima o razvijenosti Međimurja kao sportske regije koja je provedena na uzorku stanovnika općine Sveti Martin na Muri.

Glavne hipoteze ovog rada su:

1. Sportsko-rekreacijske zone Međimurja su u ili u neposrednoj blizini većih naselja.
2. Sportsko-rekreacijska ponuda Međimurja je zadovoljavajuća, postoji velik broj različitih sportsko-rekreacijskih aktivnosti kojima se mogu baviti sve dobne skupine, no infrastruktura za pojedine sportsko-rekreacijske aktivnosti još je uvijek nedovoljno razvijena.
3. Lokalno stanovništvo smatra kako je Međimurje sportska regija te da su postojeći sportsko-rekreacijski sadržaji pogodni i za lokalno stanovništvo i za turiste.

2. PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

2.1. Sportsko-rekreacijska ponuda Hrvatske

Sport se u Hrvatskoj razvija već dugi niz godina, no o potrebama razvoja i unaprjeđenja sportsko-rekreacijske ponude Hrvatske rijetko se govori te je ono uglavnom usmjereno na poboljšanje ponude sporta i rekreacije prvenstveno za turiste koji posjećuju Hrvatsku pa je i ta ponuda bolja i razvijenija u glavnim turističkim destinacijama Hrvatske. Pri tome hrvatski sportaši često bivaju izostavljeni, no Hrvatska se i dalje naziva „sportskom nacijom“ jer uspoređujući broj osvojenih medalja na olimpijskim igrama i na svjetskim i europskim prvenstvima u odnosu na broj stanovnika, Hrvatska je pri samom vrhu u sportu u svijetu (Nacionalni program športa 2019. – 2026., 2019). Prema Nacionalnom programu športa 2019. – 2026., 2019, sportovi koji imaju najveći broj klubova u Hrvatskoj su: nogomet kao ekipni i karate kao pojedinačni olimpijski sport te sportski ribolov kao neolimpijski sport. Iz proračuna Republike Hrvatske izdvaja se tek oko 0,11 %, što je, u usporedbi s ostalim članicama Europske unije, vrlo nizak udio. Istraživanja su pokazala i kako se nekom vrstom fizičke aktivnosti barem jednom tjedno bavi tek 37,5 % građana Republike Hrvatske, od čega se 46,4 % odlučuje na aktivnosti na otvorenom s ciljem poboljšanja vlastitog zdravlja, a fizička aktivnost je zastupljenija kod građana u većim gradovima (Nacionalni program športa 2019. – 2026., 2019). Kako je sportsko-rekreacijska ponuda Hrvatske usko povezana sa sportskim turizmom Hrvatske, o njoj se najčešće i govori s aspekta turizma. Sportski turizam se definira kao turizam u kojem je glavni motiv putovanja i noćenja u nekoj destinaciji upravo sport, a razvoj tog oblika turizma u Hrvatskoj započinje 1990-ih kada pasivan odmor prestaje gubiti na važnosti kao glavni motiv dolaska u Hrvatsku (Bartoluci i dr., 2016). Kada promatramo sportsko-rekreacijsku ponudu Hrvatske u cjelini, i kontinentalnog i primorskog dijela Hrvatske, kao glavni sportovi ističu se bicikliranje, pješaćenje, tenis i ribolov, no sveukupna raznolikost ponude kao i kvaliteta iste bolja je u primorskoj Hrvatskoj (Bartoluci i dr., 2016). Sam značaj sportsko-rekreacijske ponude veći je u kontinentalnoj Hrvatskoj jer u

tom dijelu nedostaje čimbenik sunca i mora koji je vrlo bitan za hrvatski turizam (Bartoluci i dr., 2016).

Zbog svog povoljnog geografskog položaja te zbog povoljnih prirodnih i društvenih čimbenika Hrvatska ima dobre temelje za još snažniji razvoj sportsko-rekreacijske ponude u svim svojim područjima, i na moru, planinama i toplicama. Sportska infrastruktura Hrvatske još je uvijek vrlo slabo i nedovoljno razvijena pa je potrebno suradnja jača suradnja između lokalnih samouprava te sudjelovanje u europskim projektima u kontekstu povezivanja i zajedničkog razvoja. Kao dodatan poticaj razvoju sportskog turizma u Hrvatskoj, ističe se činjenica kako sportski turizam predstavlja održivi razvoj turizma koji je kao takav dio razvojnih strategija i planova hrvatskog turizma za budućnost (Čorak, 2020).

2.2. Sportsko-rekreacijska ponuda odabranih područja ili mjesta u Hrvatskoj

Milohnić i dr., 2018 istraživali su sportsko-rekreacijsku ponudu Gorskog kotara, kao ruralnog područja, s ciljem utvrđivanja trenutnog stanja i analiziranja mogućnosti za razvoj sportskog turizma na tom području. Ustanovljeno je kako Gorski kotar, osim prirodnih ljepota, ima i dostatnu i kvalitetnu sportsku infrastrukturu, no ona je uglavnom namijenjena lokalnom stanovništvu te se u svrhu turizma slabo koristi pa je potrebna njena snažnija turistička valorizacija. Utvrđena je i sezonalnost sportskih događaja koji se većim dijelom odvijaju u toplijem dijelu godine pa je potrebna nadogradnja sportsko-rekreacijske ponude koja bi omogućila cjelogodišnje iskorištavanje kapaciteta i razvoj sportskog turizma tijekom cijele godine.

Osim izgrađene sportske infrastrukture, a osobito u većim urbanim središtima, veliki značaj u sportsko-rekreacijskoj ponudi imaju i zelene površine. Motivi posjeta zelenim površinama su razni, a kao jedna od važnijih sportsko-rekreacijskih zona u Gradu Zagrebu ističe se Jarun smješten na rubu grada, a koji je često posjećen ne samo zbog prirodnih pogodnosti za bavljenje sportom i rekreacijom, već i zbog adekvatne izgrađene infrastrukture (Opačić i dr., 2019). Posjećenost parkova u Gradu Zagrebu uglavnom se odnosi na posjete građana iz susjedstva pa je u njima potrebno izgraditi infrastrukturu za djecu te zone za posjetitelje sa psima (Opačić i dr., 2019).

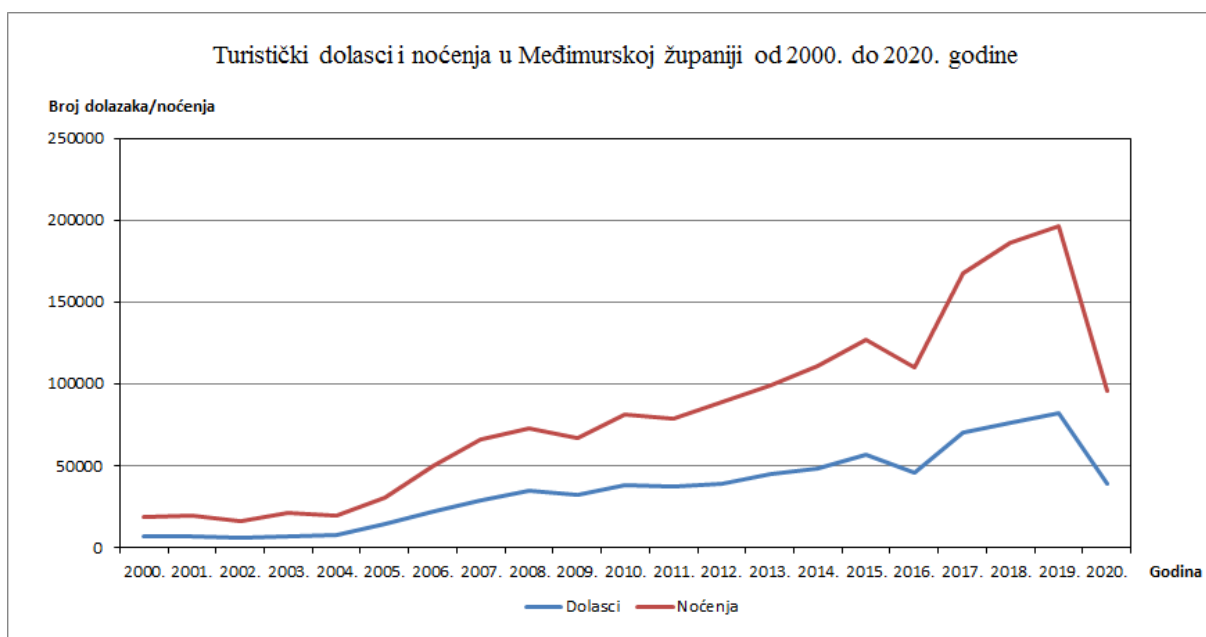
3. REZULTATI

3.1. Turistička obilježja Međimurja

Prema turističkoj regionalizaciji Hrvatske (Curić i dr., 2013), Međimurska županija pripada Peripanonskoj regiji koja je ujedno i najveća hrvatska turistička regija, u njoj živi više od polovice stanovništva te je to gospodarski najrazvijenije područje. Usprkos tome, ova regija još uvijek znatno zaostaje u pogledu razvoja turizma u odnosu na Sjeverno i Južno primorje, iako dobra prirodna i društvena atrakcijska osnova postoji. Za cijelu je Hrvatsku najvažniji prometni koridor koji spaja Hrvatsku sa zemljama Srednje Europe – Njemačkom, Austrijom, Češkom i Slovenijom (Curić i dr., 2013), a dio tog koridora prolazi i kroz Međimurje koje je česta usputna destinacija turistima iz tih zemalja. Osim dobrog prometnog položaja, Međimurska županija ima i kvalitetnu i dobru razvijenu prometnu infrastrukturu koja je neophodna za razvoj turizma, ali i za potrebe mobilnosti domaćeg stanovništva. Međimurjem prolazi autocesta A4 Zagreb-Goričan koja je ključna za povezivanje Hrvatske sa Srednjom i Istočnom Europom te je dio međunarodnog cestovnog pravca E65 Budimpešta-Varaždin-Zagreb-Rijeka i ogranka b paneuropskog koridora V (Budimpešta-Zagreb-Rijeka) (Policajska uprava varaždinska, 2021). U radijusu od 300 kilometara od Međimurja, nalaze se brojne europske prijestolnice i važniji gradovi kao što su Beč, Bratislava, Budimpešta, Ljubljana, Zagreb, Hrč i Trst, a u blizini su i međunarodne zračne luke – Zagreb, Maribor, Graz i Heviz (Međimurska županija, 2020). Osim cestovnog prometa izdvaja se i željeznički koji ima dugu povijesnu odrednicu, no danas gubi na važnosti zbog potrebe za modernizacijom. Međimurjem prolazi prva hrvatska pruga koja je izgrađena 1860. – Budimpešta-Kotoriba-Čakovec-Pragersko koja je izgrađena kao priključak na prugu Beč-Trst izgrađene 1857. (Ilić, 2000).

Međimurje spada u skupinu heterogenih destinacija zbog svoje različitosti prirodnih i društvenih atrakcija koje posljedično utječu na razvoj različitih oblika turizma – sportsko-rekreacijskog, zdravstvenog, kulturnog, etno-gastronomskog i poslovnog (Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine, 2016). Na višoj razini, može se reći kako je najrazvijeniji oblik turizma u Međimurju ruralni turizam jer je Međimurje prostor pretežno ruralnih karakteristika u kojem se njeguje samodostatnost preko vlastite poljoprivredne proizvodnje te posvećenost prirodi i očuvanju iste, što se poklapa s održivim razvojem turizma koji je glavni turistički cilj cijele Hrvatske.

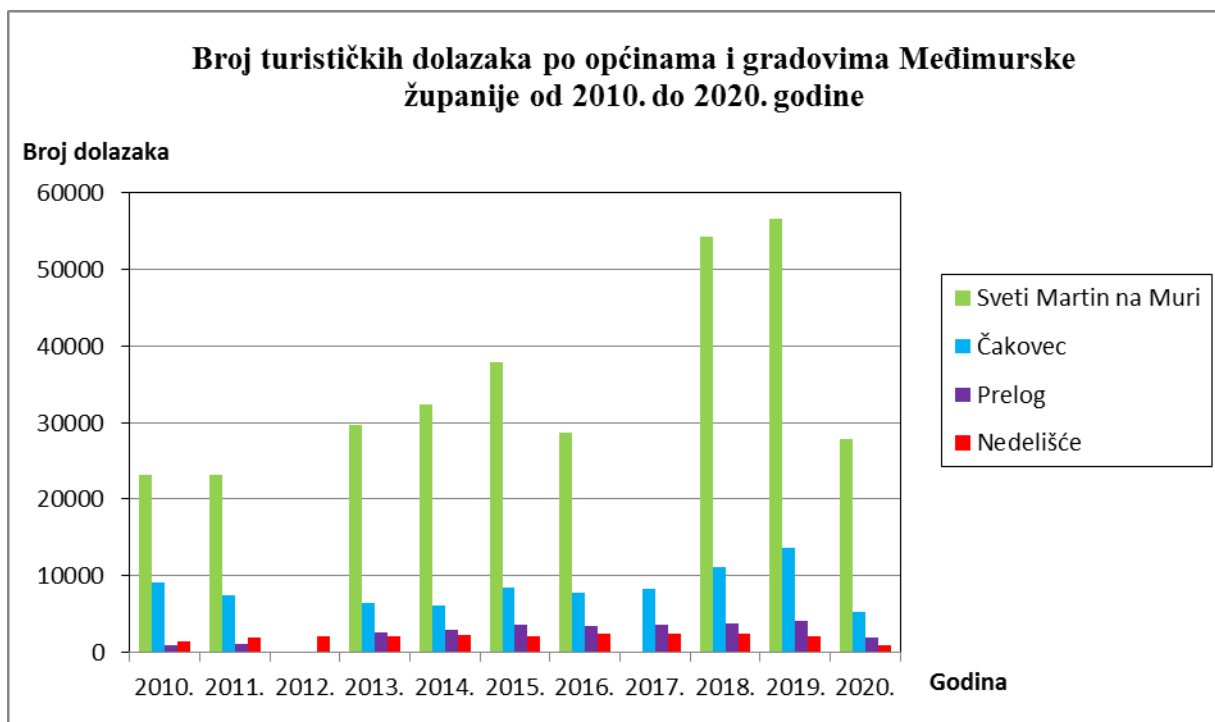
Kretanje broja turističkih dolazaka i noćenja od 2000. - 2020. godine u Međimurskoj županiji prikazano je na Slici 2. Jasno je vidljiv trend porasta turističke potražnje za Međimurjem, a rekordna turistička godine jest 2019., kao što je to i slučaj za cijelu Hrvatsku te je tada Međimurje brojilo ukupno 81 924 dolazaka i 196 922 turistička noćenja.

Sl. 2. Turistički dolasci i noćenja u Međimurskoj županiji od 2000. do 2020. godine

Izvor: Turizam – Pregled po županijama, Statistika u nizu, Dolasci turista u komercijalnim smještajnim objektima, Noćenja turista u komercijalnim smještajnim objektima, DZS, 2001-2021.

Na Slici 3. prikazano je kretanje broja turističkih dolazaka u najposjećenijim destinacijama Međimurja od 2010. do 2020. godine. Kao glavna turistička destinacija u Međimurju, izdvaja se Općina Sveti Martin na Muri na koju otpada ukupno 45 % svih smještajnih kapaciteta, 69 % svih dolazaka i 75 % svih turističkih noćenja u Međimurju. Zatim slijedi Čakovec kao glavno županijsko središte i kao središte kulturnog i poslovnog turizma te grad Prelog i općina Nedelišće znatno nižim udjelima broja dolazaka i noćenja.

Sl. 3. Turistički dolasci po općinama i gradovima Međimurske županije od 2010. do 2020. godine

Izvor: Postelje, dolasci i noćenja turista po županijama, gradovima i općinama 2010.-2020., DZS, 2011-2021

3.2. Sportsko-rekreacijska ponuda Međimurja

Zajednica sportskih udruga i saveza Međimurske županije krovna je sportska organizacijska jedinica u Međimurskoj županiji koja obuhvaća sve sportske klubove i udruge s područja Međimurja te radi na razvoju i promicanju sporta kod svih Međimuraca. Prema podacima Zajednice sportskih udruga i saveza Međimurske županije, 2017, u Međimurju djeluje ukupno 270 klubova koji broje ukupno 19 166 članova (Tab. 1.). Od ukupno 270 klubova, najviše je nogometnih klubova (75 ili 28 %), zatim klubova i udruga koje djeluju u sklopu Međimorskog saveza sportske rekreacije „Sport za sve“ (44 kluba ili udruge, 16 %) te sportsko ribolovnih društava (35 ili 13 %). Ostalih 44 % klubova čine ostali sportski klubovi i udruge od kojih kao sportove valja izdvojiti košarku, tenis i odbojku. Udio članova nekog sportskog kluba ili udruge u odnosu na cjelokupan broj stanovnika Međimurja iznosi 17%, a prema brojnosti na prvom su mjestu članovi nogometnih klubova kojih ima 6500, odnosno 34 % od ukupnog broja članova, a zatim slijede članovi sportsko-ribolovnih društava (4782 ili 25 %).

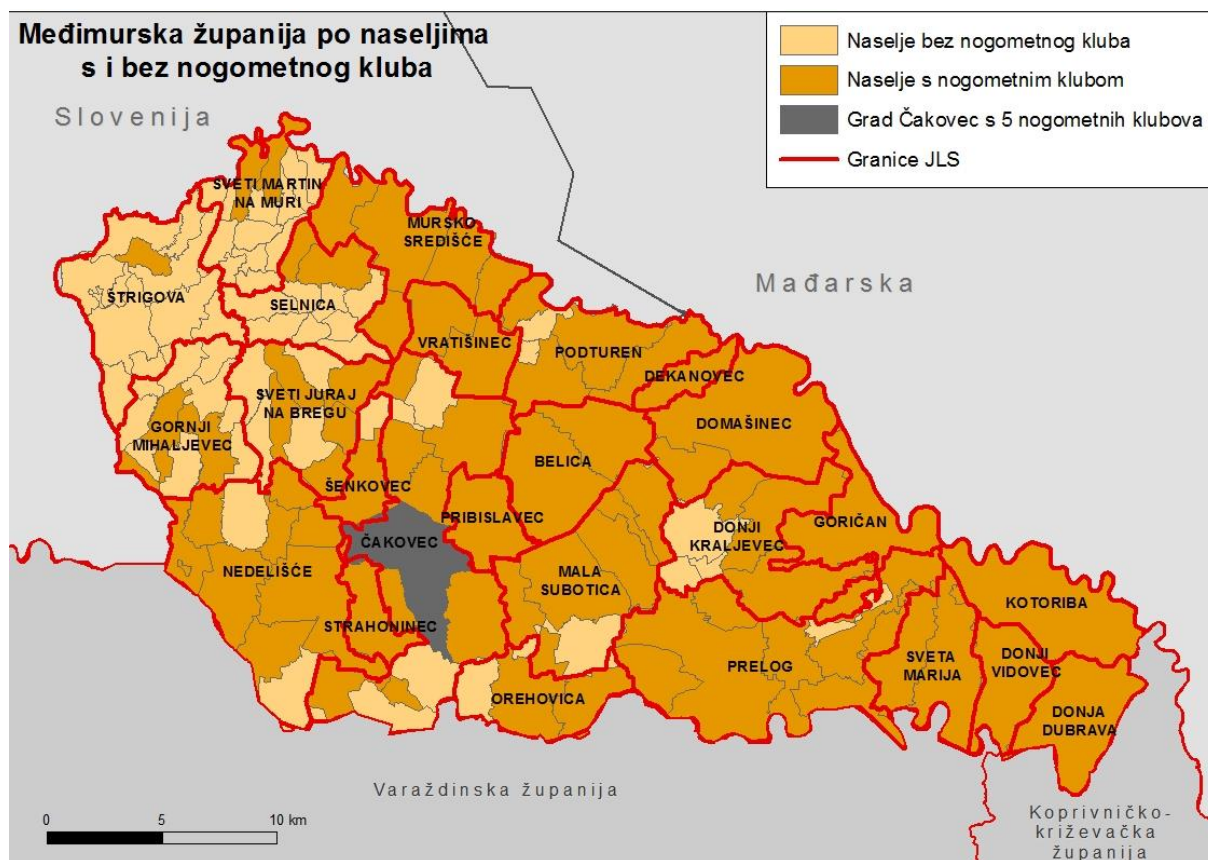
Tab. 1. Registrirane udruge, savezi i klubovi Međimurske županije

Redni broj	Savez ili klub	Broj klubova u savezu	Broj članova
1.	Teniski savez	12	630
2.	Kuglački savez	5	111
3.	Šahovski savez	13	192
4.	Odbojkaški savez	8	218
5.	Nogometni savez	75*	6500
6.	Rukometni savez	8	702
7.	Savez sportsko ribolovnih društava	35	4782
8.	Karate savez	8	500
9.	Streljački savez	3	93
10.	Košarkaški savez	13	600
11.	Atletski savez	3	300
12.	Stolnoteniski savez	24	520
13.	Međimurski savez sportske rekreacije „Sport za sve”	44	2868
14.	Savez za sport invalida	3	95
15.	Badmintonski savez	1	90
16.	Plivački klub „Međimurje”	1	90
17.	Čakovečki plivački klub	1	168
18.	Speedway klub Prelog	1	50
19.	Speedway klub Unia	1	142
20.	Streljački savez	7	175
21.	Gimnastički klub „Marijan Zadavec - Macan”	1	150
22.	Triatlon klub Međimurje	1	30
23.	Judo klub „Joker” Prelog	1	30
24.	Plesni klub „Livi”	1	130
Ukupno:		270	19166

Izvor: Zajednica sportskih udruga i saveza Međimurske županije, 2017

*Podatak o broju klubova u Nogometnom savezu preuzet od Međimorskog nogometnog saveza, 2021

Slika 4. prikazuje raspodjelu posotjećih nogometnih klubova na razini naselja. Vidljivo je kako se svim općinama (njih 22) te u sva tri grada (Čakovec, Mursko Središće i Prelog) nalazi najmanje jedan nogometni klub. Brojnost klubova nešto je manja u području Gornjeg Međimurja (općine Štrigova, Sveti Martin na Muri, Gornji Mihaljevec) što se može objasniti većom raščlanjenošću reljefa koja utječe na nešto rjeđu naseljenost tog dijela u odnosu na prostor Donjeg Međimurja koji je pretežno ravničarski kraj. Uz to, naselja u Donjem Međimurju su površinski veća te imaju i više stanovnika, dok su ona u Gornjem Međimurju površinom i brojem stanovnika mala i time brojnija, a tomu je uzrok i konfiguracija terena. Većim brojem klubova u samom naselju ističe se Čakovec koji broji ukupno pet nogometna kluba, no to ne čudi jer je i to najgušće naseljeni dio Međimurja.

Sl. 4. Međimurska županija po naseljima s i bez nogometnog kluba 2021. godine

Izvor: Međimurski nogometni savez, 2021

Glavni sportsko-rekreacijski centri u Međimurju su (Zajednica sportskih udruga i saveza Međimurske županije, 2017):

1. Sportsko-rekreacijski centar Mladost – Otvoren je 1987. godine za potrebe Univerzijade, a danas se uglavnom koristi za održavanje nogometnih utakmica i atletskih natjecanja, kapacitet stadiona je ukupno 8000 mjesta, od čega 5000 sjedećih, a cijeli se kompleks sastoji od glavnog nogometnog terena i od 3 pomoćna nogometna igrališta, atletskog borilišta s tartan stazom i borilištima za tehničke discipline, terena za mali nogomet, rukomet, košarku i odbojku tenis teretane, kuglane i bočališta.
2. Gradski bazeni „Marija Ružić“ Čakovec – U trenutnoj se ponudi nalazi pet unutarnjih bazena, od čega jedan bazen za plivače sa šest plivačkih staza te ostali bazeni za rekreaciju i relaksaciju, a u izgradnji su i vanjski bazeni, u sklopu bazena u ponudi je i *fitness* centar te *wellness* programi (sauna, solarij, masaže).
3. ATON, Nacionalni gimnastički centar u Nedelišću – To je najsuvremeniji gimnastički centar u regiji pa se u njemu odvijaju i međunarodna natjecanja zbog čega je važna njegova povoljna lokacija u odnosu na glavne europske puteve (u blizini je autocesta A4 Goričan – Zagreb te Međunarodna zračna luka Zagreb – Franjo Tuđman, centar se sastoji od specijalizirane gimnastičke dvorane opremljene opremom prema standardima Međunarodne gimnastičke federacije te od sportske multifunkcionalne dvorane te *fitness* i *wellness* centra. U sklopu centra sportašima se pruža i mogućnost smještaja u sobama kapaciteta 38 mjesta.
4. DG SPORT, Rekreacijski centar u Prelogu – Centar se sastoji od unutrašnjeg i vanjskog dijela. U unutrašnjem se dijelu nalazi sportska dvorana pogodna za treninge rekreativaca i profesionalnih sportaša te badmintonsko igralište i stijena za penjanje, a u vanjskom se dijelu nalaze teniski tereni na otvorenom i u balonu pa je bavljenje tim sportom omogućeno tijekom cijele godine i tereni za odbojku na pijesku i mali nogomet i nogomet na umjetnoj travi. Uz DG Sport centar nalazi se i hotel Panorama koji je glavni smještajni kapacitet Donjeg Međimurja pa se sportašima nudi i smještaj te mogućnost korištenja teretane, saune i hidromasažne kad te bogata ugostiteljska ponuda.
5. *Speedway* stadion Milenium, Donji Kraljevec – Stadion Milenium *Speedway* kluba Unia jedini je specijalizirani *speedway* stadion u Hrvatskoj te se na njemu održavaju i međunarodne utrke. Stadion je otvoren 2005. godine sa dvjema stazama duljine 320 i 150 metara te tribinama kapaciteta 6500 mjesta.
6. Terme Sveti Martin – Terme Sveti Martin nalaze se u naselju Toplice Sveti Martin te su se razvile oko izvora termomineralne vode uz koji se veže tradicija kupališnog turizma još od 1913. godine. Posjetiteljima se, osim smještaja u hotelu Terme Sveti

Martin s 4 zvjezdice kapaciteta 320 mjesta i u apartmanima Terme Sveti Martin s 3 zvjezdice, nudi čitav niz sportsko-rekreacijskih i relaksacijskih sadržaja te bogata gastronomska ponuda temeljena na tradicionalnom međimurskom kulinarstvu i specijalitetima kao što su „meso z tiblice“. Hotel Terme Sveti Martin prvi je *Bike Hotel* u Hrvatskoj jer nudi kompletnu biciklističku infrastrukturu i za rekreativne i profesionalne bicikliste, kao što je popravak, čuvanje, pranje bicikala te najam bicikala i GPS sustav s vođenim biciklističkim rutama i istaknutim interesnim točkama. Uz to, hotel je i dobitnik međunarodnog certifikata *Run friendly* te je prvi takav u Hrvatskoj i u Europi. Stoga se turistima nudi odabir run friendly paketa koji uključuje kartu s različitim rutama za trčanje pogodnima za sve kategorije trkača te posebnu ponudu hrane i pića pogodne za sportaše. Iako su smještene u brežuljkastom kraju, udaljenom od županijskog središta, one predstavljaju i ishodišnu točku za posjet ostalim destinacijama u Međimurju. U sklopu cijelog kompleksa nalaze se unutrašnji bazeni *The Temple of Life* s termomineralnom vodom te vanjski bazeni *Aquapark Martilandia* na površini od 2600 m² s raznim sadržajima kao što su bazeni s toboganima i vodeno igralište za djecu, rekreativni bazen sa stazama za plivanje, *aquabar* i bogata ponuda hrane i pića te ponuda masaža i mogućnost korištenja igrališta za odbojku na pijesku (Sl. 5.). Terme Sveti Martin destinacija su i kongresnog turizma jer osim smještaja nude i mogućnosti korištenja nekoliko visokokvalitetno opremljenih kongresnih dvorana. U sklopu Terma nalazi se i golf teren poseban po tome što se u njegovom održavanju ne koriste štetne kemikalije koje zagađuju okoliš te se i na taj način vodi briga o okolišu. Teren je opremljen grijanim prostorima i osvjetljenjem pa se može koristiti u bilo koje doba dana i godine (Terme Sveti Martin, 2021).

7. Teniski tereni „Franjo Punčec“ – Teniski tereni „Franjo Punčec“ sastoje se od teniskih terena i od klupskih prostorija kojima se koristi Teniski klub Franjo Punčec koji djeluje još od 1926. godine te je time jedan od najstarijih teniskih klubova u Hrvatskoj.
8. Streljana Čakovec – Streljana nudi veći broj mjesta za bavljenje različitim streljačkim disciplinama te sadrži sustav za elektronsko ocjenjivanje pogodaka koji je propisan od strane Međunarodne streljačke federacije te je time pogodan i za organizaciju međunarodnih natjecanja.

Sl. 5. Terme Sveti Martin

Izvor: Etno Art Travel, 2021

Osim navedenih sportsko-rekreacijskih centara, po posjećenosti se još ističe i kompleks Marina Prelog smješten uz obalu akumulacijskog jezera hidroelektrane Dubrava koji je često odredište brojnih rekreativaca na kopnu, a nude se i aktivnosti u vodi te bogata ugostiteljska ponuda.

Bogata, raznolika i kvalitetna sportsko-rekreacijska ponuda Međimurja prepoznata je i od strane neprofitne europske asocijacije ACES Europe, udruženja sportskih gradova u Europi sa sjedištem u Bruxellesu, te je Međimursku županiju u studenom 2020. godine uvrstila u svoju mrežu i proglasila Međimurje Europskom regijom sporta za 2022. godinu (REDEA, 2021). Time je Međimurska županija postala prva službeno proglašena sportska regija u Hrvatskoj. Glavni cilj u okviru proglašenja sportske regije jest poticanje lokalnih zajednica na osiguravanja i unaprjeđenje i modernizaciju sportskih sadržaja za sve skupine stanovnika s ciljem da se udio sportski aktivnog stanovništva u narednom razdoblju poveća za 15 %. S ciljem što jače promocije trenutne sportske ponude, planirana je organizacija pet masovnih događaja skupnog naziva „Međimurje u pokretu“ u sklopu kojih bi se omogućilo predstavljanje postojećih sportskih klubova i udruga koje djeluju na području Međimurske županije te kako bi se na taj način potaknulo građane na aktivno uključivanje u njihov rad. Kroz projekt Međimurje – Europska regija sporta 2022. nastoji se i proširiti i modernizirati

postojeća sportska infrastruktura, a pojačanom implementacijom sportske ponude Međimurja kroz medije nastoji se utjecati na pojačanu turističku potražnju koja bi posljedično utjecala na snažniji razvoj turizma te na razvitak gospodarstva Međimurja u cjelini. Projektu su se priključili brojni građani, i rekreativci i profesionalni sportaši, udruge i klubovi te institucije i tvrtke kao što su Terme Sveti Martin kao glavno turističko i sportsko središte cijelog Međimurja, ali i gospodarski subjekti koji izravno ne djeluju u sportskom sektoru (primjer Mesna industrija Vajda d.d.) (REDEA, 2021).

3.3. Ponuda sporta i rekreacije na otvorenom

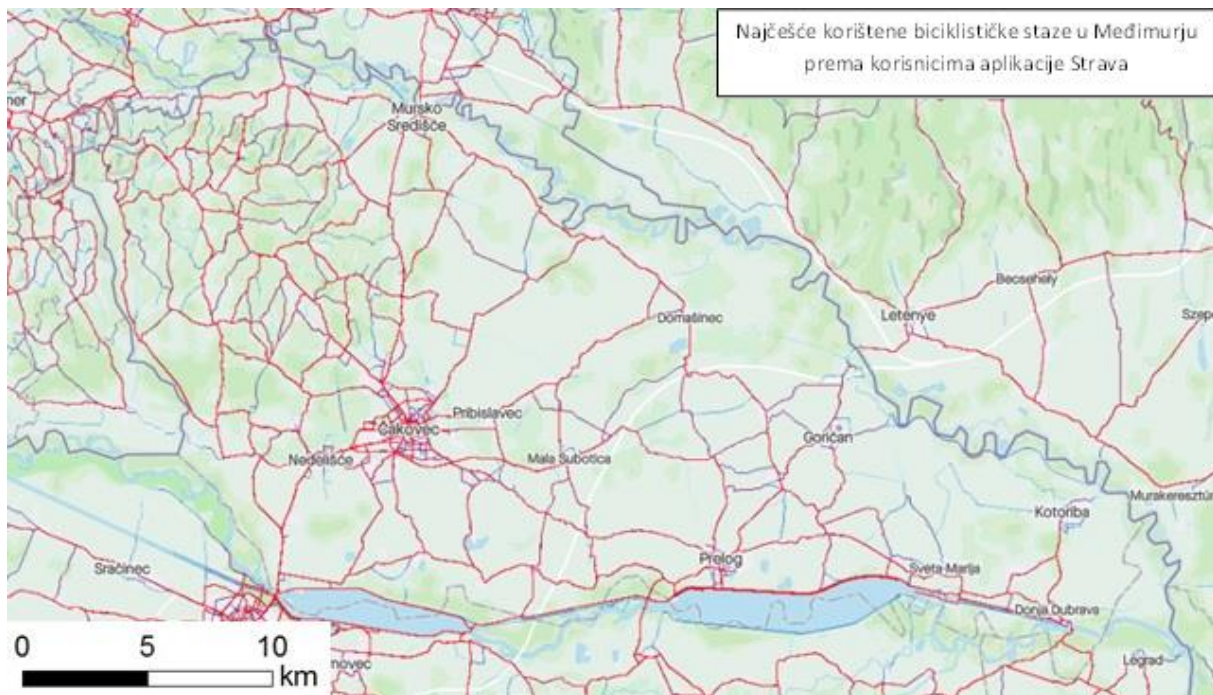
3.3.1. Biciklizam

U Masterplanu razvoja turizma Međimurske županije do 2020., 2016 kao tri glavna oblika turizma Međimurske županije prikazani su cikloturizam, *wellness* i etnogastronomski turizam. Kao i za mnoge druge sportsko-rekreacijske aktivnosti na otvorenom, priroda Međimurja jedan je od najbitnijih privlačnih faktora. Uz to, ističe se i povoljan položaj Međimurja koji omogućuje laku povezanost sa okolnim državama te dobra opremljenost odmorišta za bicikliste. Kao glavni nedostaci trenutne cikloturističke ponude izdvajaju se prometna nesigurnost određenih dijelova na cikloturističkim rutama i loša kvaliteta makadamske podloge. Označene cikloturističke rute na asfaltiranim cestama protežu se na ukupno 331 kilometru, od čega su pješačko-biciklističke i biciklističke staze izgrađene na tek 157 kilometara, čime one nedostaju na više od polovice označenih staza te to utječe na nesigurnost biciklista u prometu. Stoga je jedan od glavnih ciljeva cikloturizma u Međimurju izgradnja biciklističkih staza kako bi se osiguralo nesmetano kretanje biciklista na svim prometnicama. Kada se promatraju označene rute s maksimalnim ograničenjima brzine na njima, dolazi se do zaključka kako je 30 % postojećih ruta na cestama s ograničenjem brzine od 65 km/h, 60 % s ograničenjem od 66 do 75 km/h, a tek 10 % na cestama s brzinama od 76 do 100 km/h (Operativni plan razvoja cikloturizma Međimurske županije do 2020., 2017). Označavanjem i održavanjem cikloturističkih ruta bavi se Turistička zajednica Međimurske županije te trenutno sve označene rute broje sveukupno 854 kilometra. Rute su podijeljene na one međunarodnog i lokalnog značaja, a razlikuju se i prema zahtjevnosti, vrati podloge, odmorištima, atraktivnostima te uslugama koje se na njima nude. Međunarodne rute kreirane su u suradnji sa Slovenijom i Mađarskom te su one rutirane u sklopu dva projekta – *Mura-Drava bike* i *Cycle in a network*, a prolaze prostorom uz Muru i Dravu te su dio međunarodne rute *Drauradweg* i *Murradweg*. Od ruta lokalnog značaja izdvajaju se kružne rute Steinerova, Pušipelova, Eko Mura i Međimurska. Analizirajući navedene međunarodne i lokalne

cikloturističke rute dolazi se do zaključka kako je cikloturizam razvijen na prostoru cijele županije jer rute, gledajući sveukupno, prolaze svim dijelovima Međimurja te su i info ploče sa smjerom kretanja i informacijama o ruti postavljene diljem Međimurja, no još se uvijek javlja potreba za kreiranjem i označavanjem kružnih jednodnevnih ruta (Operativni plan razvoja cikloturizma Međimurske županije do 2020., 2017).

Kako bi se utvrdila kretanja biciklom na području Međimurja korišten je alat *Global Heatmap* koji je produkt aplikacije *Strava* koja služi za praćenje i evidenciju raznovrsnih sportskih aktivnosti, a ima i značajke društvene mreže jer omogućuje umrežavanja korisnika i međusobnu komunikaciju putem platforme. Alat *Global Heatmap* zapravo je interaktivna karta na kojoj su različitim nijansama (jačinom) određene boje označene korištene rute od strane korisnika *Strava* aplikacije. Rute koje u svojoj sportskoj aktivnosti koristi veći broj korisnika označene su jačom nijansom, a one slabije korištene su označene svijetlom bojom ili uopće nisu označene. Alat u kreiranju karata koristi podatke korisnika koji su javno dostupni (ne moraju nužno biti javni) iz posljednjih godinu dana, a podatci se ažuriraju svakog mjeseca te su stoga podatci prikazani u alatu zapravo odraz kretanja iz protekle godine, a ne i trenutnog stanja (Strava, 2021).

Slika 6. prikazuje snimak preuzet iz alata *Global Heatmap* koji prikazuje biciklistička kretanja, a iz njega je vidljivo kako su sve prometnice u Međimurju jednako zastupljene biciklistima, uz nešto veću gustoću kretanja na prostoru Čakovca i uz obalu Dubravskog jezera zbog toga što je grad Čakovec županijsko središte te time broji veću gustoću naseljenosti i posjećenost od ostalih dijelova te je ono i središte rada u koji dolaze stanovnici iz okolice koji se zbog relativne blizine mogu kretati biciklom, a Dubravsko jezero je jedno od važnijih sportsko-rekreacijskih zona u Međimurju te se nalazi u blizini grada Preloga koji je još jedno središte naseljenosti. Gustoća ceste je veća na prostoru Gornjeg Međimurja pa su stoga i biciklistički pravci gušći na tom dijelu gušći, ali smanjenog intenziteta.

Sl. 6. Najčešće korištene biciklističke staze u Međimurju

Izvor: *Strava Global Heatmap*, 2021

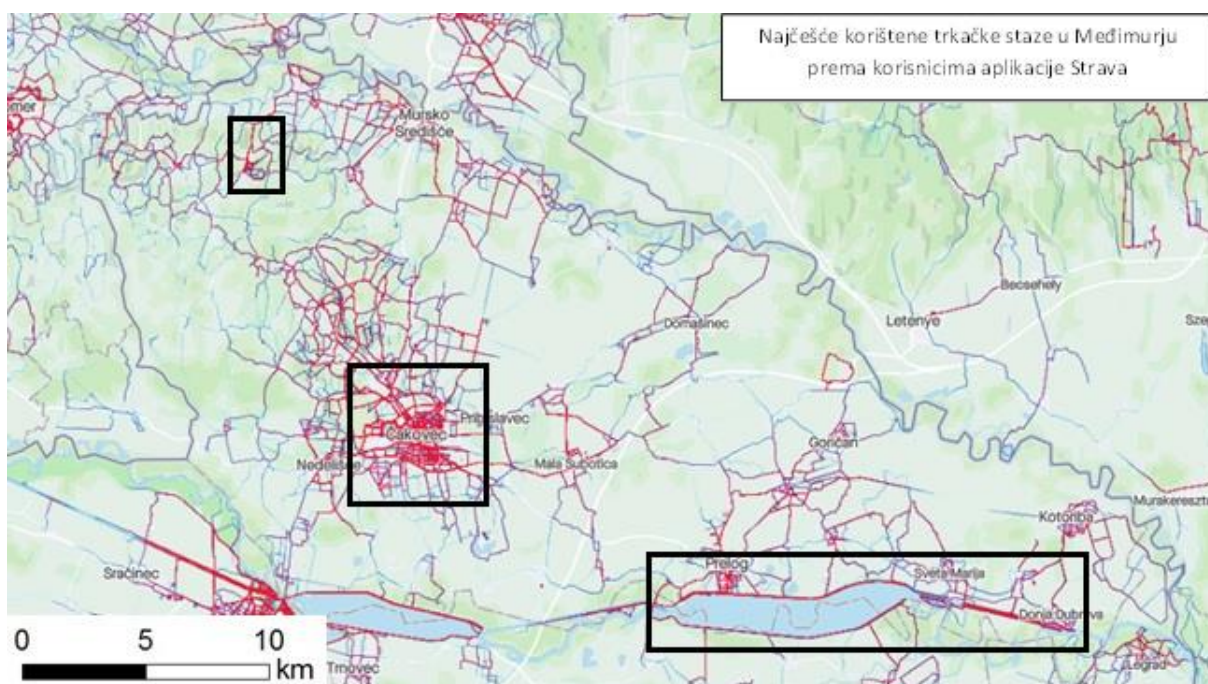
3.3.2. Trčanje

Posljednjih godina, i u svijetu i u Hrvatskoj, prisutan je trend porasta trkačkog pokreta. Kada se govori o sportskoj ponudi za trkače u Međimurju, ističe se Sportsko-rekreacijski centar Mladost na kojem je atletska tartan staza koju uglavnom koriste atletičari. No veći je udio onih koji uglavnom trče izvan toga pa za svoje trkačke rute odabiru ceste ili makadamske puteve u blizini svojeg mjesta stanovanja. Što se tiče prostornog obuhvata, trčanjem se prelaze manje udaljenosti nego kod biciklizma, time se rjeđe odlazi s područja izgrađenog dijela naselja uz koji se najčešće veže i postojanje pješačkih staza pa se može reći kako trkači većinom koriste pješačke staze te su time sigurniji u prometu od biciklista koji se češće udaljavaju od svog mjesta stanovanja te se voze prometnicama različite vrste i infrastrukturne kvalitete i opremljenosti.

Trkačke događaje u Međimurju uglavnom posjećuje domaće stanovništvo te stanovnici susjedne Varaždinske i Koprivničko-križevačke županije. Trkački događaji za trkače u izvanstadionskim disciplinama su: Polumaraton Zrinskih, Čakovečki noćni cener i Utrka grada Mursko Središće te nekoliko trkačkih liga koje se održavaju tijekom cijele ili dijelom godine kao što su Kros liga Globetka u Čakovcu, Ljetna i Polarna kros liga u Prelogu te Liga Rudar u Murskom Središću. Uz navedene, tijekom godine se održava i nekoliko mjesnih, općinskih utrka te memorijalnih i par trail utrka u Gornjem Međimurju. Glavni trkački

događaj u Međimurju bila je ultramaratonska utrka – Svjetsko prvenstvo u trčanju na 100 kilometara koje je održano 2017. godine u Toplicama Sveti Martin i na kojem su nastupali natjecatelji iz 40 država diljem svijeta (Međimurska županija, 2021).

Najčešće korištene staze prema Strava aplikaciju za trčanje u Međimurju prikazane su na Slici 7. Vidljivo je kako se često korištene rute vežu uz središta samih naselja gdje je i veća gustoća i intenzitet trkačkih kretanja. Promatrajući intenzitet trkačkih kretanja na području Međimurja se jasno mogu izdvojiti tri veće trkačke zone – grad Čakovec s okolicom, prostor uz Dravu kod HE Dubrava te naselja u blizini kao linearni entitet i Toplice Sveti Martin kao točkasti entitet. Prostor Čakovca i HE Dubrava uglavnom posjećuje lokalno stanovništvo i vikend izletnici te je to prostor na kojem se odvijaju ranije spomenute utrke u Međimurju. a Toplice Sveti Martin određište su turista koji se bave trčanjem s obzirom da je i hotel Terme Sveti Martin proglašen certifikatom *Run friendly*.

Sl. 7. Najčešće korištene trkačke staze u Međimurju

Izvor: Strava *Global Heatmap*, 2021

3.3.3. Pješaćenje/planinarenje

Osim biciklizma i trčanja, pješaćenje i planinarenje još je jedna od aktivnosti na otvorenom koja je zastupljena u Međimurju. Iako viši planinski vrhovi ne postoje, a najviše točka je smještena na tek 344 metra nadmorske visine, brežuljkasti reljef Gornjeg Međimurja pruža mogućnosti za boravak u prirodi i uživanje uz rekreaciju u međimurskim „bregima“. Kao

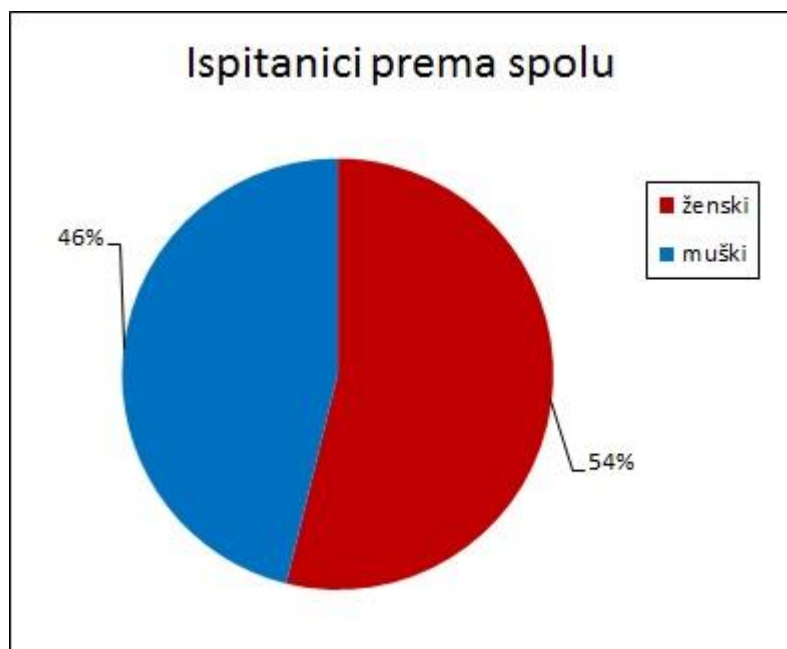
najvažnija staza ističe se Međimurski planinarski put osnovan 1987. godine od strane Hrvatskog planinarskog društva „Železna Gora“. 2016. brigu o stazi preuzima Planinarsko društvo „Bundek“ Mursko Središće koje započinje s programom revitalizacije i snažnijeg eksponiranja u planinarsku kartu Hrvatske. Cijele staza duga je 26, 5 kilometara sa ukupno 430 metara uspona, ruta započinje u Čakovcu i završava u Štrigovi te je za prolazak iste potrebno oko 8 sati hoda. Put dijelom prolazi i Međimurskom vinskom cestom koja je još jedan važan turistički proizvod Gornjeg Međimurja (PD „Bundek“ Mursko Središće, 2021). Štrigovska kružna staza je, za razliku od Međimurskog planinarskog puta koji je linearnog smjera, kružnog karaktera te počinje i završava u Štrigovi. Dužinom od 12 kilometara i usponom od 310 metara prolazi se brežuljcima oko Štrigove te se prolazi i Mađerkinim bregom, brežuljkom prepoznatljivog izgleda zbog terasastih vinograda, koji posljednjih nekoliko godina doživljava pravi turistički procvat i često se spominje kao najljepše mjesto u Međimurju. Destinacija je brojnih rekreativaca koji ju u sklopu svojih sportsko-rekreacijskih aktivnosti rado posjećuju pa se razvila i gastronomska ponuda, a česti su i događaji povezani s predstavljanjem proizvoda okolnih vinarija i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Osim brežuljkastog dijela Međimurja, prostor atraktivan za aktivnosti hodanja jest prostor uz obalu Mure i Drave, koji predstavlja zaštićeno područje Regionalnog parka. Od uređenih staza, ističe se Svetomartinska Mura, smještena uz obalu Mure u Svetom Martinu na Muri koja je pogodna i za šetače, trkače i bicikliste. Staza je dužine 5 kilometara, bez uspona, a nudi se nekoliko mogućnosti obilaska pa je time prilagođena svim dobnim skupinama. Osim sportsko-rekreacijskog karaktera, staza je i edukativnog karaktera jer se na njoj nalazi i dvadesetak poučnih tabli koje govore o međimurskoj prirodi i njenim posebnostima i zanimljivostima. Staza je dio projekta Med dvema vodama koji je sufinanciran sredstvima Europske unije iz Europskog fonda za regionalni razvoj (Međimurska priroda, 2021). Projekt je osmislila i provela ustanova Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode u partnerstvu s Međimurskom županijom, Javnom ustanovom za razvoj Međimurske županije REDEA te Turističkom zajednicom Međimurske županije i Općinom Sveti Martin na Muri.

3.4. Prikaz rezultata ankete i stavova ispitanika

Kako bi se ispitalo zadovoljstvo trenutnim sportsko-rekreacijskim sadržajima u Međimurju te stavovi građana o budućim potrebama razvoja iste, u sklopu istraživanja provedena je i kratka anketa. Anketiranje je provedeno usmenim putem u razdoblju od 15. 7. 2021. do 1. 8. 2021., a

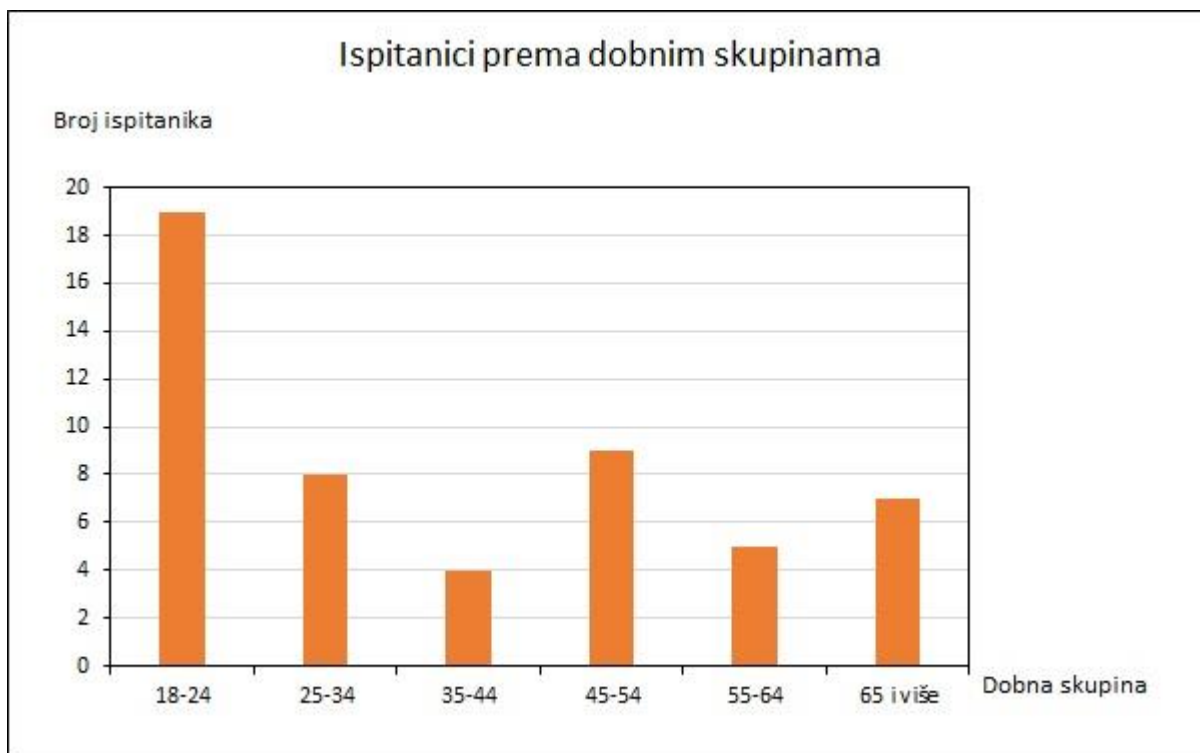
korištena je neprobabilistička metoda uzorkovanja – jednostavni slučajni uzorak. Anketni uzorak činila su 52 ispitanika, od čega 28 žena i 24 muškarca (Sl. 8.).

Sl. 8. Anketirani ispitanici prema spolu

Izvor: provedena anketa, 2021

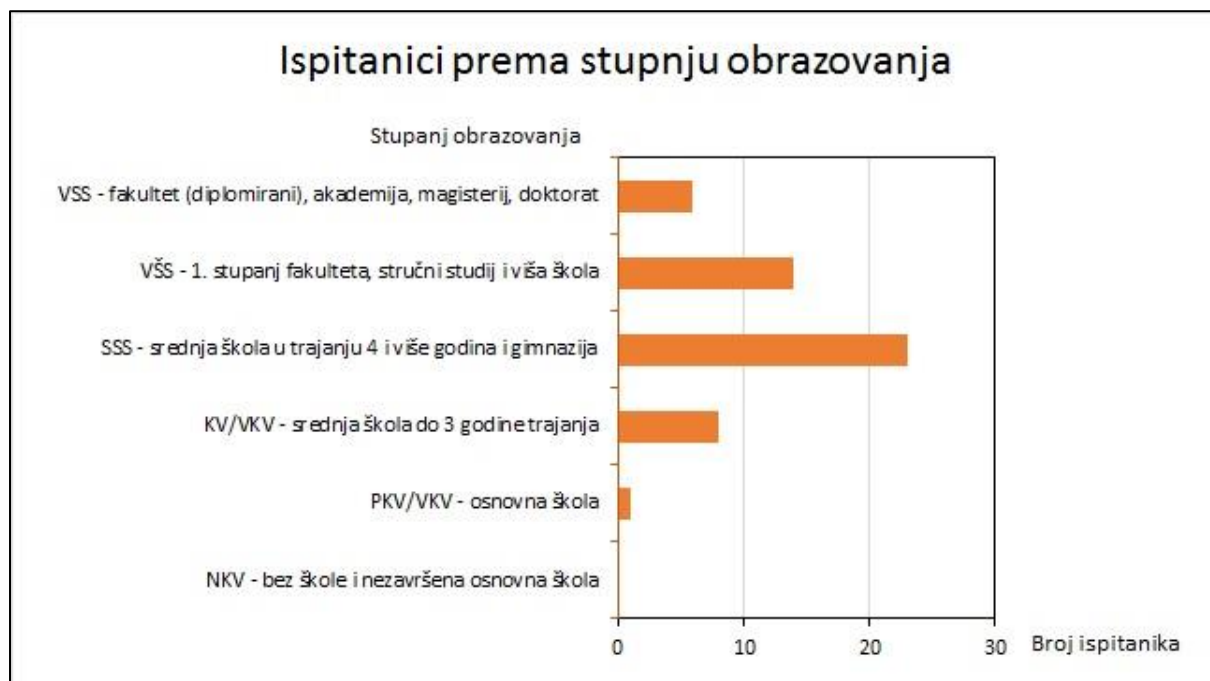
Anketni uzorak činili su ispitanici svih dobnih skupina kako bi se dobila što vjerodostojnija slika stavova cijele populacije, a ne samo određenih dobnih skupina. Najveći su udio (37 %) ispitanika činili mladi u dobi od 18 do 24 godine (Sl. 9.).

Sl. 9. Anketirani ispitanici prema dobnim skupinama

Izvor: provedena anketa, 2021

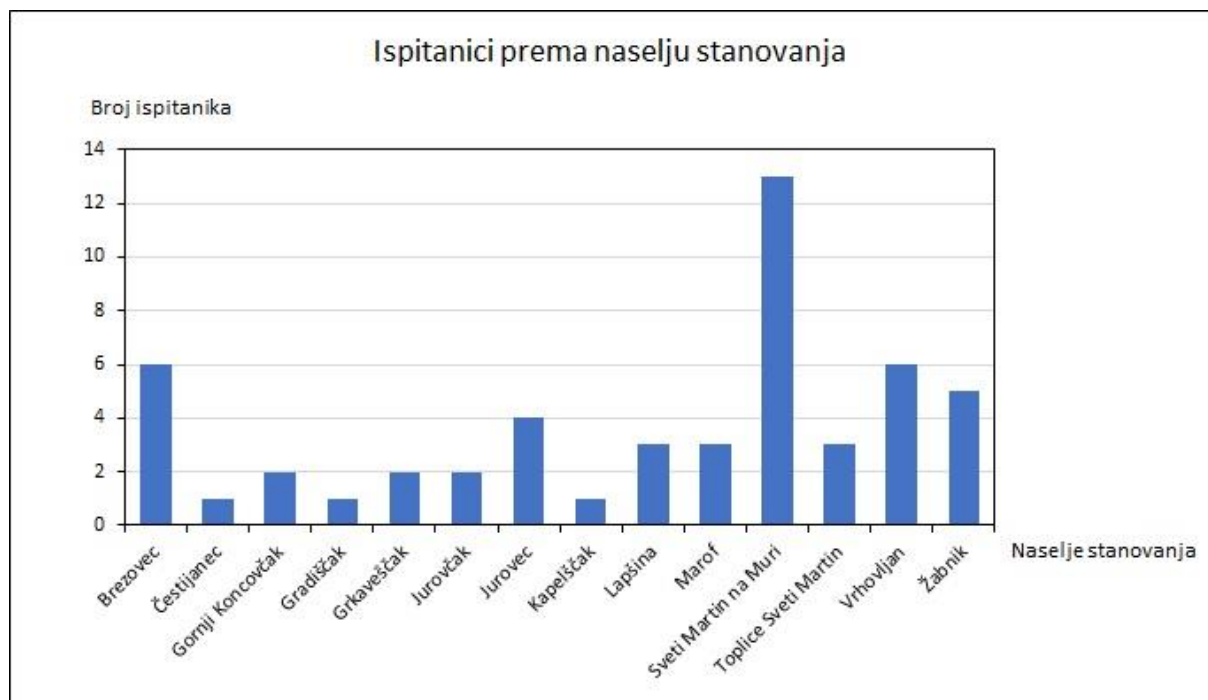
Obrazovna struktura ispitanika također je sveobuhvatna pa su anketni uzorak činili ispitanici različitog stupnja obrazovanja. Najviše je onih sa završenom srednjom četverogodišnjom školom i gimnazijom (44 %) te sa završenim prvim stupnjem fakulteta, stručnog studija ili višom školom (Sl. 10.).

Sl. 10. Anketirani ispitanici prema stupnju obrazovanja

Izvor: provedena anketa, 2021

Anketni uzorak činili su stanovnici turistički najrazvijenije i najposjećenije destinacije u Međimurju – Općine Sveti Martin na Muri, u sklopu koje se nalazi naselje Toplice Sveti Martin koje se ističe brojnošću smještajnih objekata na području cijelog Međimurja. Općina Sveti Martin na Muri jedna je od najrascjepkanijih općina u Međimurju te se u njenom sastavu nalazi 14 općinskih naselja. Sva općinska naselja prikazana su na Slici 11. (Brezovec, Čestijanec, Gornji Koncovčak, Gradišćak, Grkavešćak, Jurovčak, Jurovec, Kapelšćak, Lapšina, Marof, Sveti Martin na Muri, Toplice Sveti Martin, Vrhovljan i Žabnik), kao i broj ispitanika prema naselju stanovanja.

Sl. 11. Anketirani ispitanici prema naselju stanovanja

Izvor: provedena anketa, 2021

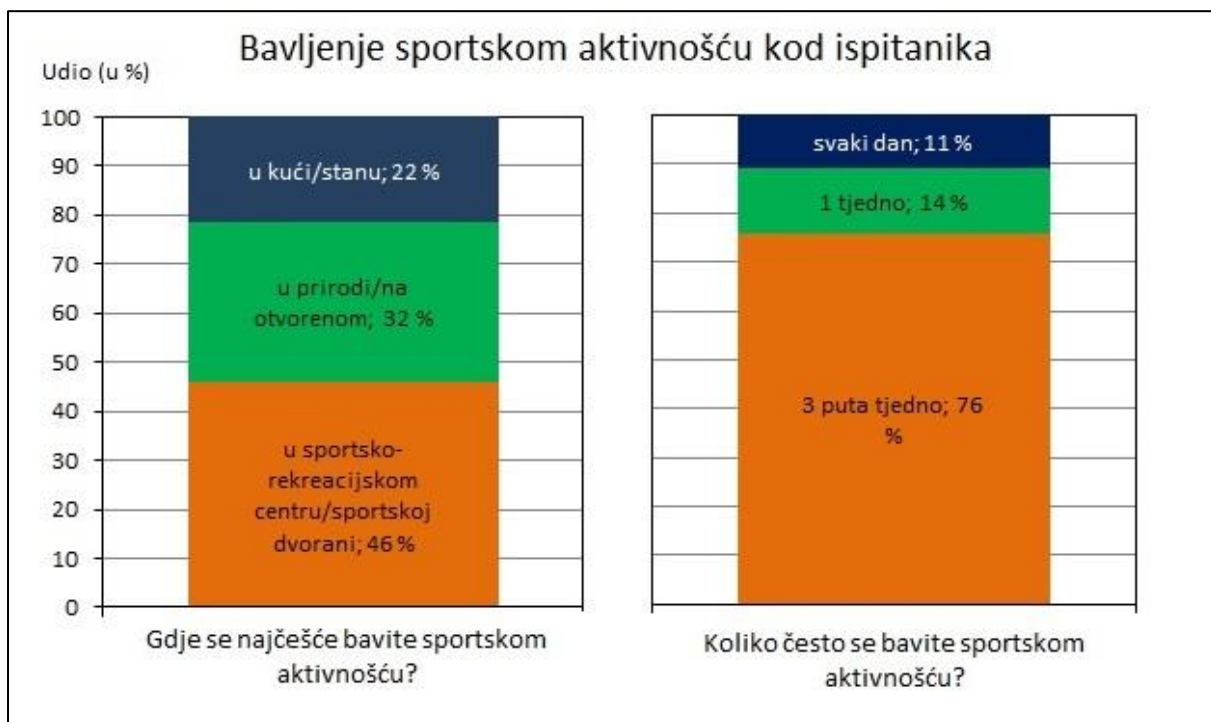
Od 52 ispitanika, njih 37 ili 71 % bavi se nekim oblikom sporta ili rekreacije, od čega se najveći broj njih tom aktivnošću bavi 3 puta tjedno (76 %), a zatim slijedi bavljenje jednom tjedno (14 %) i svaki dan (11 %) (Tab. 2., Sl. 12.). Prema mjestu bavljenja sportskom aktivnošću, nešto manje od polovice ispitanika posjećuje sportsko-rekreacijske centre ili sportske dvorane, a 32 % ispitanika radije se odlučuje na bavljenje *outdoor* aktivnostima u prirodi. Od oblika sporta ili rekreacije kojom se bave, ističu se *fitness*, nogomet, biciklizam,

hodaње, trčanje i tenis. 62 % ispitanika odgovorilo je i kako putuje izvan Međimurja radi bavljenja sportom i rekreacijom u slobodno vrijeme.

Tab. 2. Bavljenje sportskom aktivnošću, mjesto i učestalost bavljenja sportskom aktivnošću i putovanje radi rekreacije kod anketiranih ispitanika

Bavljenje sportskom aktivnošću kod ispitanika		Broj ispitanika	Udio (u %)
Bavite li se nekom sportskom aktivnošću?	da	37	71
	ne	15	29
	Ukupno:	52	100
Gdje se najčešće bavite sportskom aktivnošću?	u kući/stanu	8	22
	u sportsko-rekreacijskom centru/sportskoj dvorani	17	46
	u prirodi/na otvorenom	12	32
	Ukupno:	37	100
Koliko često se bavite sportskom aktivnošću?	svaki dan	4	11
	3 puta tjedno	28	76
	1 tjedno	5	14
	Ukupno:	37	100
Odlazite li na putovanja radi sportske rekreacije izvan Međimurja?	da	32	62
	ne	20	38
	Ukupno:	52	100

Izvor: provedena anketa, 2021

Sl. 12. Mjesto i učestalost bavljenja sportskom aktivnošću kod anketiranih ispitanika

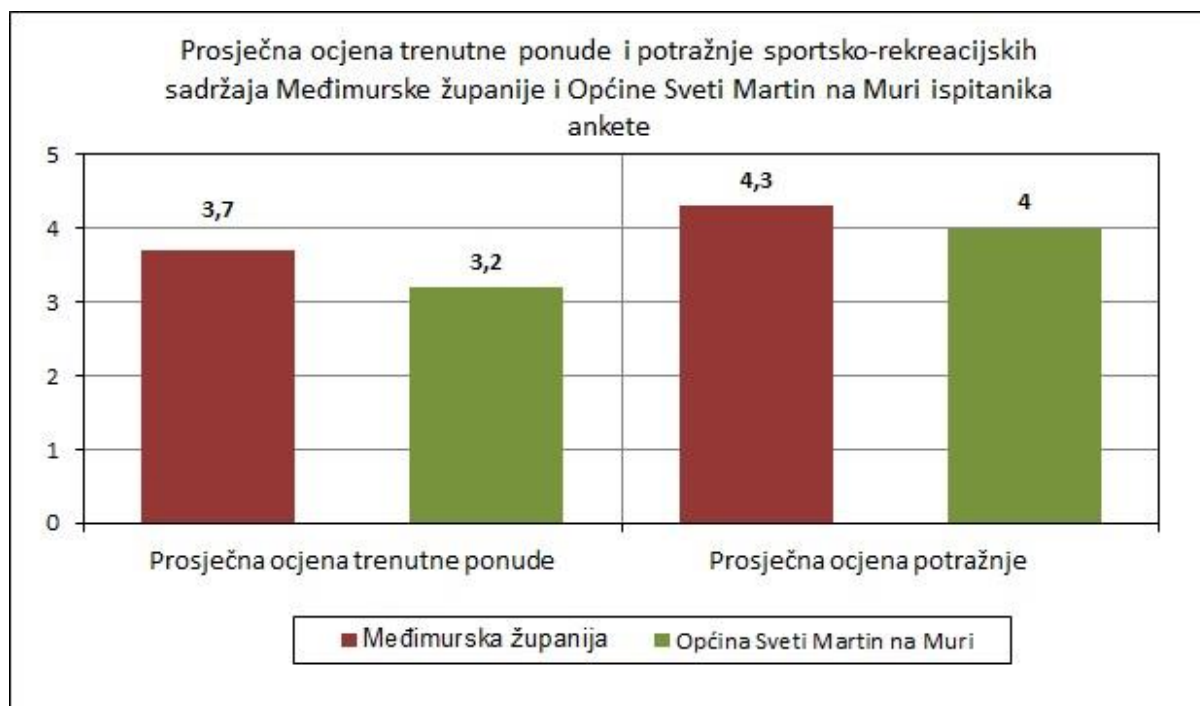
Izvor: provedena anketa, 2021

Prema rezultatima ankete, trenutna ponuda i potražnja za sportsko-rekreacijskim sadržajima, očekivano je veća za Međimursku županiju u odnosu na Sveti Martin na Muri (Tab. 3.). Prosječna ocjena kojom su ispitanici ocijenili postojeću ponudu sportsko-rekreacijskih sadržaja Međimurske županije je 3,7, dok je ponuda Svetog Martina na Muri ocijenjena s 3,2 (Tab. 3., Sl. 13.). Potražnja za sportsko-rekreacijskim sadržajima ocijenjena je nešto višom prosječnom ocjenom, 4,3 za Međimurje i 4,0 za Sveti Martin na Muri.

Tab. 3. Ocjena trenutne ponude i potražnje sportsko-rekreacijskih sadržaja u Međimurju i Općini Sveti Martin na Muri

Ocjene ispitanika	Međimurska županija		Općina Sveti Martin na Muri	
	Trenutna ponuda	Potražnja za sportsko-rekreacijskim sadržajima	Trenutna ponuda	Potražnja za sportsko-rekreacijskim sadržajima
1	0	0	0	0
2	2	0	4	0
3	14	11	35	10
4	32	14	13	34
5	4	27	0	8
Prosjek:	3,7	4,3	3,2	4,0

Izvor: provedena anketa, 2021

Sl. 13. Prosječna ocjena trenutne ponude i potražnje sportsko-rekreacijskih sadržaja Međimurske županije i Općine Sveti Martin na Muri

Izvor: provedena anketa, 2021

Sportsko-rekreacijski sadržaji služe i lokalnom stanovništvu i turistima i izletnicima. Prema stavovima ispitanika, ponuda i kvaliteta sadržaja za turiste je na višoj razini od one za lokalno stanovništvo (Sl. 14.). To se može objasniti na dva načina: sadržaji namijenjeni isključivo turistima su brojniji i kvalitetniji od onih namijenjenih lokalnom stanovništvu i na način da bi sadržaji za lokalno stanovništvo trebali biti bolji od onih za turiste, odnosno da su kriteriji nešto opsežniji kada je u pitanju lokalno stanovništvo i ponuda za njih i ponuda namijenjena turistima.

Sl. 14. Ocjena zadovoljstva sportsko-rekreacijskim sadržajima Međimurske županije za lokalno stanovništvo i za turiste i izletnike

Izvor: provedena anketa, 2021

Kada govorimo nedostatcima u pogledu sportsko-rekreacijskih sadržaja u Međimurju i za lokalno stanovništvo i za turiste, ispitanici smatraju kako je potrebno uređenje većeg broja biciklističkih i trkačkih staza te trail staza i veća ponuda bazena za aktivnosti u vodi, kao veliki nedostatak ističe se i slaba i nedovoljna implementacija i promidžba sportsko-

rekreacijskih sadržaja kroz medije te porast informiranosti građana i posjetitelja o trenutnoj ponudi. Biciklističke i trkačke staze, prema mišljenju ispitanika, nedostaju i u Svetom Martinu na Muri, iako je glavni nedostatak u ponudi te općine svakako nedostatak sportske dvorane i/ili sportsko-rekreacijskog centra/teretane. Sportska dvorana i teretana u općini postoje, no nalaze se u naselju Toplice Sveti Martin koje je većinski turističko naselje s hotelskim i apartmanskim smještajem pa je i taj sadržaj namijenjen većinom turistima koji tamo odsjedaju, u dijelu s većom naseljenošću u općini ti sadržaji još uvijek nedostaju.

2. RASPRAVA

Sportsko-rekreacijska ponuda Međimurja temelji se na velikom broju klubova koji djeluju na području Međimurja. Promatramo li udio članova nekog kluba u ukupnom stanovništvu, dolazimo do činjenice kako je svaki peti Međimurac član nekog kluba. Uz to svakako treba imati na umu da je taj udio ipak nešto veći jer se velik dio građana odlučuje i na samostalnu rekreaciju.

Prostorno i kvantitativno gledajući, nogomet je najzastupljeniji sport u Međimurju, što se podudara i s podacima na razini cijele Hrvatske. Ponuda ostalih sportova uglavnom je koncentrirana u Čakovcu jer je ono središte svih događanja u Međimurju i u njemu se nalazi nešto veći udio sportskih centara i sadržaja koji su uglavnom namijenjeni stanovništvu Međimurja. Terme Sveti Martin, s druge strane, stavljaju naglasak na sadržaje za turiste kao što je golf koji je u Međimurju još uvijek nedovoljno poznat i kojim se bavi mali broj ljudi, dok je u ostalim zemljama to jedan od razvijenijih sportova.

Analizirani sportovi na otvorenom – biciklizam i trčanje, pokazuju različitu prostornu koncentraciju i raspodjelu. Biciklizam je pretežno ravnomjerno raspoređen na prostoru cijele županije te se najčešće korišteni putevi podudaraju s prometnicama svih kategorija. S druge strane, kod trčanja je prisutno koncentriranje aktivnosti u naseljima, bez radijalnog širenje po prometnicama prema drugim naseljima.

Glavne hipoteze ovog rada bile se sljedeće te je jedna od njih u potpunosti, a dvije djelomično potvrđena:

1. Sportsko-rekreacijske zone Međimurja su u ili u neposrednoj blizini većih naselja.

H1 je djelomično potvrđena jer se kao glavne sportsko-rekreacijske zone, osim Čakovca koji je sam po sebi jedna zona i prostora duž nasip uz Dubravsko jezero koje je u blizini gradskog središta Prelog, izdvajaju i Terme Sveti Martin kao kompleks s raznolikim sportskim sadržajima koji se prvenstveno nude turistima.

2. Sportsko-rekreacijska ponuda Međimurja je zadovoljavajuća, postoji velik broj različitih sportsko-rekreacijskih aktivnosti kojima se mogu baviti sve dobne skupine, no infrastruktura za pojedine sportsko-rekreacijske aktivnosti još je uvijek nedovoljno razvijena.

H2 je u potpunosti potvrđena jer je postojeća ponuda na visokom nivou s čime se slažu i stanovnici Međimurja koji su ponudu Međimurja ocijenili s ocjenom 3, 7, a smatraju kako potražnja iznosi 4,3, no potrebna je izgradnja i opremanje biciklističkih i trkačkih ruta te novih sportskih dvorana i *fitness* centara.

3. Lokalno stanovništvo smatra kako je Međimurje sportska regija te da su postojeći sportsko-rekreacijski sadržaji pogodni i za lokalno stanovništvo i za turiste.

H3 je djelomično potvrđena. Velik udio stanovnika uključen je u rad sportskih klubova i udruga, a prema rezultatima ankete nekim oblikom fizičke aktivnosti bavi se i više od polovice građana te se nudi bogata ponuda za grupne i individualne sportove. Iako su sportsko-rekreacijski sadržaji u Međimurju prepoznatljivi po svojoj dvostruko namjeni – i za domaće stanovništvo i za turiste, veća se važnost još uvijek pridaje onim isključivo turističkim sadržajima, a domaće stanovništvo zahtijeva proširenje ponude i povećanje kvalitete sadržaja.

Jedan od glavnih ciljeva razvoja Međimurja je brendiranje Međimurja koje se odnosi na prikazivanje Međimurja u jednom jednostavnom, prepoznatljivom i lako pamtljivom imidžu. U brendiranju je potrebno voditi brigu o održivom razvoju pa je potrebno destinaciju prikazati u kontekstu njene održivosti koja je temeljena na lokalnim karakteristikama i posebnostima područja. Stoga se postupak brendiranja Međimurja temelji na nekoliko bitnih atributa: naj (najmanja, najuređenija i najpoduzetnijih županija), priroda (rijeke, jezera, ravnice i vinogradi), kultura (Zrinski, etno baština, etnogastro) i sadržaji (sport, *wellness*). Stoga se brend koncept Međimurske županije temelji na izrazu (Međimurska županija, 2016):

„Međimurje, oaza zdravog života u pokretu!“,

Izraz se objašnjava kroz 3 odrednice:

1. Otok među rijekama - jedinstveni geografski položaj uz jedinstvenu kulturu i način života
2. Poduzetnost Međimuraca – koja se ogleda u karakteru Međimuraca kao radišnih ljudi te čime se želi prikazati Međimurje kao gospodarski aktivno područje uz stalna ulaganja i razvoj
3. Sportska i zdravstvena orijentacija u turizmu – koja se odnosi na najsnažniju razvijenost infrastrukture potrebne za te oblike turizma te kojim se želi prikazati

Međimurje kao središtem zdravog, sportskog načina života i pogodno za sve dobne skupine.

Kako usmjerenost na sport i zdravlje postoji ne samo u turizmu, već i u svakodnevnom životu u Međimurju, potrebno je ulagati u razvoj i modernizaciju koji bi omogućili nesmetano bavljenje rekreacijskim aktivnostima kod svih skupina građana te kako bi se osigurala njihova sigurnost i mogućnost posvećivanja isključivo aktivnosti kojom se bave, a ne i okolnim čimbenicima kako bi određenu aktivnost obavili.

4. ZAKLJUČAK

Međimurska je županija prostor relativno male površine s dugom sportskom tradicijom. Sportsko-rekreacijska ponuda sportova na otvorenom Međimurja temelji se na povoljnim prirodnim značajkama ovog prostora kao što su povoljna klima, georaznolikost i bioraznolikost te očuvan i atraktivan okoliš i na društvenim čimbenicima koji utječu na korištenje i oblikovanje te bogate prirodne osnove. Sportsko-rekreacijskim sadržajima u Međimurju koristi se i lokalno stanovništvo i turisti pa oni imaju dvostruku namjenu. Glavne sportsko-rekreacijske zone su Čakovec, Terme Sveti Martin i prostor duž Dubravskog jezera, no postoji razlika u prostornoj raspodjeli trčanja i biciklizma koja se očituje kroz pravce linearnog smjera u biciklizmu i kroz točkasto grupiranje puteva naj snažnijeg intenziteta korištenja kod trčanja. Takva prostorna raspodjela uvjetovana je ponajprije vrstom sportske aktivnosti. Najatraktivniji sport u Međimurju je nogomet, a prostorna raspodjela nogometnih klubova izrazito je pravilna jer svaka jedinica lokalne samouprave ima barem jedan klub, što upućuje na veliko zanimanje lokalnog stanovništva za nogomet, kao što je to i slučaj na razini cijele Hrvatske. Velik udio stanovnika Međimurja bavi se nekim oblikom fizičke aktivnosti pa Međimurje broji i velik broj različitih sportskih klubova i udruga na maloj površini i s malim brojem stanovnika. Trenutna ponuda sportsko-rekreacijskih sadržaja Međimurja veća je i kvalitetnija od ponude Općine Sveti Martin na Muri koja je turistički najrazvijenija Međimurska općina, što znači da se sadržaji te općine ipak moraju nadopunjavati i sadržajima na razini cijele županije. Slično je i kod potražnje pa postoji veća potražnja za sadržajima cijele županije. Potražnja za sportsko-rekreacijskim sadržajima raste pod porastom spoznaje o dobrobitima bavljenja fizičkom aktivnošću pa se time javlja i potreba za proširenjem već postojećeg ili osmišljavanje novih sadržaja. Sportski sadržaji još su uvijek u većoj mjeri prilagođeni turistima, nego domaćem stanovništvu pa je potrebno raditi na proširenju ponude za domaće stanovništvo, u skladu s njihovim željama i zahtjevima. Kako bi se to ostvarilo i kako bi Međimurska županija postala sportska oaza i za turiste i za domaće stanovništvo,

potrebna je međusobna suradnja između različitih dionika razvoja, od razine naselja do državne razine, kako bi se osigurala i financijska sredstva i preduvjeti za razvoj koji bi trebao biti integriran u cjelokupnu ponudu.

LITERATURA

1. Artić, M., 2009: Prema novom iskustvu slobodnog vremena: slobodno vrijeme kao izvor kritičke svijesti, *Filozofska istraživanja* 114 (2), 281-295.
2. Bartoluci, M., Škorić, S., Starešinić, Z., 2016: Sports tourism offer in Croatia, *Poslovna izvrsnost Zagreb* 2, 9-26.
3. Biškup, V., 2013: Međimurje – narod, običaji, arhitektura, *Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin* 24, 399-421.
4. Curić, Z., Glamuzina, N., Opačić, V. T., 2013: Geografija turizma – regionalni pregled, Naklada Ljevak, Zagreb.
5. Čorak, S., 2020: Vrijeme je za aktivnosti na otvorenome!, Institut za turizam, Zagreb.
6. Farkaš, H., 2014: Slobodno vrijeme kao resurs u postindustrijskome društvu, *Amalgam* 6-7, 37-56.
7. Festini, H., 2009: Slobodno vrijeme i rekreativni šport, *Filozofska istraživanja* 115 (3), 443-448.
8. Ilić, M., 2000: Željeznička mreža Središnje Hrvatske, *Hrvatski geografski glasnik* 62, 67-80.
9. Maček, Z., Balagović, I., Mandić, M., Telebuh, M., Benko, S., 2016: Fizička aktivnost u zdravom i aktivnom starenju, *Physiotherapica Croatica* 14 (1), 146-148.
10. Magdalenić, I., 1994: Županija Međimurska: Osnovna socio-demografska obilježja, *Sociologija sela* 32 (1/2), 85-99.
11. Milohnić, I., Licul, I., Marincel, S., 2018: Sportski događaji u razvoju turizma ruralnih područja – primjer Gorskog kotara, *Zbornik radova 4. Međunarodnog kongresa o ruralnom turizmu*, 151-160.
12. Omrčen, D., Andrijašević, M., Štefić, L., 2007: Sport, rekreacija i fitnes – analiza odabranih kinezioloških naziva, *Društvena istraživanja Zagreb* 16 (4-5), 943-964.

13. Opačić, V. T., Curić, D., Jandras, M., Kutle, K., Marijan, N., Mirt, I., Perković, D., Vodanović, I., 2014: Zaštićena područja kao rekreacijske zone grada – primjer Parka prirode Medvednica, *Hrvatski geografski glasnik* 76 (1), 67-87.
14. Opačić, V. T., Gašparović, S., Dolenc, N., 2019: Analiza rekreacijske funkcije odabranih zelenih površina u Gradu Zagrebu – razlike u navikama posjetitelja/Analysis of recreational function of chosen green spaces in the City of Zagreb – differences in visitors habits, *Geoadria* 24 (1), 23-51.
15. Režek, D., 2003: Hidroelektrane na Dravi, *Građevinar* 55 (11), 647-653.
16. Trkulja Petković, D., Širić, V., Vladović, Z., 2012: Uloga i značenje outdoor aktivnosti u intenzifikaciji procesa vježbanja, *Zbornik radova 21. Ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske*, 343-348.

IZVORI

1. Državni zavod za statistiku (DZS), 2011: Popis stanovništva, kućanstava i stanova, <https://www.dzs.hr/> (3.5.2021.)
2. Državni zavod za statistiku (DZS), 2001-2021: Turizam – Pregled po županijama, Statistika u nizu, Dolasci turista u komercijalnim smještajnim objektima, Noćenja turista u komercijalnim smještajnim objektima, <https://www.dzs.hr/> (10.5.2021.)
3. Državni zavod za statistiku (DZS), 2011-2021: Postelje, dolasci i noćenja turista po županijama, gradovima i općinama 2010.-2020., <https://www.dzs.hr/> (18.5.2021.)
4. EtnoArt Travel, 2021, www.etnoart-travel.com/hr/garden_route_poi/details/73/lifeclass_terme_sveti_martin (27.8.2021.)
5. Hrvatska enciklopedija, 2021, <https://www.enciklopedija.hr/> (pristupljeno 14.8.2021.)
6. Međimurska priroda, 2021, <http://www.medjimurska-priroda.info/> (14.5.2021.)
7. Međimurska županija, 2016: Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2020., Čakovec.
8. Međimurska županija, 2020, <https://medjimurska-zupanija.hr/> (2.5.2021.)
9. Međimurska županija, 2017: Operativni plan razvoja cikloturizma Međimurske županije do 2020, Čakovec.
10. Međimurski nogometni savez, 2021, <https://mns.hr/> (pristupljeno 13.8.2021.)
11. Nacionalni program športa 2019. – 2026., 2019, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_07_69_1394.html (pristupljeno 14.8.2021.)
12. PD „Bundek“ Mursko Središće, 2021, <https://bundek.hr/> (pristupljeno 2.9.2021.)

13. Policijska uprava varaždinska, 2021: Cestovna mreža, <https://varazdinska-policija.gov.hr/> (10.5.2021.)
14. Javna ustanova za razvoj Međimurske županije REDEA, 2021, <https://www.redea.hr/> (pristupljeno 24.8.2021.)
15. Strava Global Heatmap, 2021, <https://www.strava.com/> (pristupljeno 27.8.2021.)
16. Terme Sveti Martin, 2021, <https://www.termesvetimartin.com/hr/> (pristupljeno 23.8.2021.)
17. Zajednica sportskih udruga i saveza Međimurske županije, 2017, <https://zsuiszmz.hr/> (19.8.2021.)

PRILOZI

Sl. 1. Geografski položaj Međimurja.....	3
Sl. 2. Turistički dolasci i noćenja u Međimurskoj županiji od 2000. do 2020. godine.....	8
Sl. 3. Turistički dolasci po općinama i gradovima Međimurske županije od 2010. do 2020. godine.....	9
Sl. 4. Međimurska županija po naseljima s i bez nogometnog kluba 2021. godine.....	11
Sl. 5. Terme Sveti Martin.....	14
Sl. 6. Najčešće korištene biciklističke staze u Međimurju.....	17
Sl. 7. Najčešće korištene trkačke staze u Međimurju.....	18
Sl. 8. Anketirani ispitanici prema spolu.....	20
Sl. 9. Anketirani ispitanici prema dobnim skupinama.....	20
Sl. 10. Anketirani ispitanici prema stupnju obrazovanja.....	21
Sl. 11. Anketirani ispitanici prema naselju stanovanja.....	22
Sl. 12. Mjesto i učestalost bavljenja sportskom aktivnošću kod anketiranih ispitanika.....	23
Sl. 13. Prosječna ocjena trenutne ponude i potražnje sportsko-rekreacijskih sadržaja Međimurske županije i Općine Sveti Martin na Muri.....	24
Sl. 14. Ocjena zadovoljstva sportsko-rekreacijskim sadržajima Međimurske županije za lokalno stanovništvo i za turiste i izletnike.....	25
Tab. 1. Registrirane udruge, savezi i klubovi Međimurske županije.....	9
Tab. 2. Bavljenje sportom aktivnošću, mjesto i učestalost bavljenja sportskom aktivnošću i putovanje radi rekreacije kod anketiranih ispitanika.....	22
Tab. 3. Ocjena trenutne ponude i potražnje sportsko-rekreacijskih sadržaja u Međimurju i Općini Sveti Martin na Muri.....	24